

Pastoralno-teološka i katehetska tematika u časopisu *Diacovensia* od 1993. do 2013. godine

Ivo DŽINIĆ*

UDK:
25:268(05)“1993/2013“
Primljeno:
13. ožujka 2014.
Prihvaćeno:
17. ožujka 2014.

1. Uvod

Cjelokupna teologija praktično je usmjerena, pa se u tom smislu može reći kako je u proteklih dvadeset godina izlaza teološkoga časopisa *Diacovensia*, mnoštvo radova koji bi se mogli okarakterizirati kao pastoralno-teološki i katehetski. Naime, brojne teme iz drugih teološko-studijskih područja na tragu su i aktualnih pastoralno-teoloških, pa i katehetskih diskursa. Tako, primjerice, pitanje situacija suvremenoga čovjeka vjernika pred izazovima pluralističkoga društva i demokracije pastoraliste potiče na promišljanje kako pristupiti današnjem čovjeku koji može birati sve, osim toga da mora birati. U tom smislu i teme poput mogućnosti govora o Bogu današnjem čovjeku, kršćanstvo i sekularizacija, vjerski indiferentizam i slične, predstavljaju važne i vrlo aktualne teme i za pastoralnu teologiju i za katehnetiku.

Pogotovo je to razumljivo kada se uzme u obzir da su u pojedinim brojevima *Diacovensije* sadržana izlaganja s teološko-pastoralnih seminara u cilju permanentne izobrazbe svećenika, a koja obrađuju teme značajne i za pastoralnu teologiju i za katehnetiku, primjerice »Mjesto i poslanje Crkve u demokratskom društvu«, ili »Svećenik i liturgija. Sadržaj i značaj liturgijske svećeničke službe«, itd..

Međutim, u ovom kratkom prikazu će se, kako je i zamišljeno, predstaviti samo one radove, koji se u strogom smislu riječi odnose na pastoralno-teološko i katehetskopodručje. Naravno da se ni u tom pravcu ne mogu obuhvatiti svi radovi, pa ni sve teme, nego će ih se ovdje nastojati sistematizirati i klasificirati.

2. Katehetsko-teološka tematika

Svakako upada u oči kako su, napose, u prvim brojevima *Diacovensije* većim dijelom prevladavali radovi iz područja

* Doc. dr. sc. Ivo
Džinić, Katolički
bogoslavni fakultet u
Đakovu Sveučilišta J. J.
Strossmayera u Osijeku,
P. Preradovića 17, 31400
Đakovo, Hrvatska, ivo.
dzinic@os.t-com.hr

katehetike, što i ne čudi jer je to vrijeme, početkom devedesetih godina, bilo vrijeme uvođenja vjeronauka u javne škole u Republici Hrvatskoj. Stoga se u časopisu *Diacovensia* može pronaći kvalitetan prikaz razvoja školskoga vjeronauka u Republici Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata, odnosno, praktički samo do 1952. godine, kada bivša država prekida sve odnose sa Svetom Stolicom i kada se i Katolički bogoslovni fakultetu u Zagrebu izbacuje iz sastava zagrebačkoga Sveučilišta, ali i određeni broj radova koji ukazuju na ponovno uvođenje vjeronauka u hrvatske škole.

Druga velika tema iz područja katehetike, rekli bismo u mnogočemu karakteristična i za đakovačko-osječku biskupijsku zajednicu, jest kateheza i religiozni odgoj. I ova je tema većim dijelom prisutna u prvim brojevima *Diacovensije*, iako se neprestano provlači tijekom svih dvadeset godina njegova postojanja. U tom okviru pisalo se o katehetsko-komunikacijskom pristupu u susretu s biblijskim tekstovima u religioznom odgoju i katehezi, zatim o bibliodrami i mogućnostima njezina korištenja u službi naviještanja, o religioznom indiferentizmu i njegovu izazovu za katehezu, itd. Daljnje obrađivane teme odnose se, između ostaloga, na prikaz katekizama jednoga dijela đakovačkih biskupa, zatim na pitanje odnosa liturgije i kateheze, odnosno katehetske dimenzije liturgije, potom na ulogu župne kateheze u obnovi župne zajednice, povezano sa mogućnostima uključivanja vjernika laika u pastoralno djelovanje župne zajednice, kao i pojedine teme vezane uz vjeronaučne programe i udžbenike za osnovnu i srednju školu.

3. Pastoralno-teološka tematika

Teme u proteklih dvadeset godina izlaženja *Diacovensije* vezane uz pastoralnu teologiju i crkveno djelovanje općenito, uglavnom su aktualne, kako u pogledu na opću Crkvu, tako isto i u odnosu na pojedine mjesne Crkve u Hrvatskoj. S obzirom na opću Crkvu riječ je o temama kao što su, primjerice, položaj pastoralne teologije u okviru teološkoga studija, zatim kritika religije i neke pastoralne upute u tom kontekstu, također izazovi sekularizacije za kršćanstvo, o čemu je pisao poznati sociolog religije Željko Mardešić, odnosno Jakov Jukić. Nadalje važna tema jest i pitanje zahtjeva i perspektive nove evangelizacije nadolaskom trećega tisućljeća, itd.

A kada je riječ mjesnoj Crkvi, onda se posebno mogu istaknuti teme vezane uz Domovinski rati njegov utjecaj na osjećaje i životna pitanja ljudi, kao i uz mogućnosti primjernog crkvenoga djelovanja u tom kontekstu.

Dalja vrlo značajna tema, napose nakon društvenih promjena u Hrvatskoj, jest i pitanje situacije Kristovih vjernika laika u Crkvi u Hrvatskoj, te formacije župnih suradnika na biskupijskoj razini, kao i pitanje promicanja ostalih službi u Crkvi.

Značajan broj radova vezan je uz područje svećeništva, svećeničkoga zajedništva i timskoga pristupa crkvenom djelovanju. Koje su suvremene perspektive i konkretne mogućnosti zajedništva i solidarnosti među svećenicima, pitanje posebnih izazova za svećenike u njegovu današnjem pastoralnom djelovanju, pitanje svećeničke službe u svjetlu Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske – također su neke od tema vezanih za život i službu prezbitera. Nije zaobidena ni tema o svećeničkim zvanjima i odgovornosti čitavoga prezbiterija za njih, kao ni pitanje značenja trajne svećeničke izgradnje.

Župnoj zajednici bio je posvećen cijeli jedan teološko-pastoralni seminar, pa se u proteklim brojevima *Diacovensije* mogu pronaći teme poput crkvenosti župnih zajednica, temeljnih opredjeljenja za iskorak naše mjesne Crkve u novo stoljeće, izgradnje mjesne Crkve i njezinih župnih i biskupijskih tijela, te o različitim modelima europskih iskustava lika župe.

Sa sva tri prethodna područja usko je povezano ono o timskom radu, suodgovornosti i pastoralnom planiranju, a što je također dosta bilo zastupljeno u časopisu *Diacovensia* u proteklih dvadeset godina njegova postojanja. Jedne je godine i teološko-pastoralni tjedan bio posvećen tim temama, odnosno temi pastoralne službe i suodgovornosti, te koordinacijskom pristupu u pastoralu i timskom radu. Teme koje su se obrađivale većim se dijelom odnose na metodiku i temeljna načela timskoga rada u pastoralnom djelovanju, a o temi suodgovornosti kao teološkoga načela današnjega pastoralnog djelovanja pisao još naš veliki teolog Bono Zvonimir Šagi.

Daljnje područje, s dosta znanstvenih radova, jest i ono o primjerenosti navještanja radosne vijesti danas, odnosno konkretno propovijedanja, bilo vezano uz temu modernoga društva, bilo općenito o suvremenom kontekstu i mogućnostima unutar njega. Postoje i neki empirijski rezultati istraživanja sa svećenicima na temu propovijedanja, kao pojedine teme strogo retorskog karaktera, što sve skupa dodatno obogaćuje ovaj diskurs.

Tu je i tema pasterala odraslih općenito i napose pasterala braka i obitelji pred današnjim izazovima. Prava je šteta što predavanja s dva teološko-pastoralna semina- ra, posvećena braku i obitelji, kako u regularnim tako i u neregularnim situacijama, nisu na vrijeme uvrštena u ovaj časopis.

Cijeli jedan teološko-pastoralni tjedan bio je posvećen i pastoralu mladih, te su predavanja također objavljena u časopisu *Diacovensia*. Obrađivane su teme svijeta mladih općenito, kao izazova za Crkvu i društvo, zatim pitanje suvremene duhovnosti mladih, njihova sakramentalnoga života i dr.

U posljednjoj godini ovoga malenog jubileja, dvadeset godine postojanja *Diacovensije*, uvršteni su i radovi s teološko-pastoralnog tjednana kojem se raspravljalo

o pastoralnoj konstituciji Crkvi u suvremenom svijetu »Gaudium et spes«, konkretno o kontekstu njezina nastanka i njezine važnosti, o Crkvi kao promicateljici kulture dijaloga i zajedništva, zatim vrlo značajno pitanje teološkoga značenja čitanja znakova vremena, i slično.

Na koncu valja spomenuti još i pojedine teme vezane uz mistagogiju i mistagoški pastoral, demografiju i relevantnu problematiku u Hrvatskoj, ekumenizam, nove religiozne pokrete, itd.

Uz znanstvene djelatnike i profesore s ovog Visokoga učilišta, i drugi autori većinom su iz Hrvatske, ali su zastupljeni i strani autori, što samo može posvjedočiti o bogatstvu i prepoznatosti časopisa *Diacovensia*.

4. Važne teme u perspektivi

Za primijetiti je da u proteklih dvadeset godina uopće ili vrlo malo ima obrađenih tema poput onih vezanih uz dijakonijsko poslanje Crkve, konkretno, primjerice, mjesto i uloga karitasa općenito, a onda isto tako i na župnoj razini, zatim tema solidarnosti, o čemu se danas sve više raspravlja, kao i porasta osjećaja za solidarnosti kod ljudi, kao važnog potencijala za djelovanje Crkve, te socijalnog pastoralna i slično. Daljnja tema, koja se može spomenuti u ovom kontekstu, jest i pitanje odnosa religije i politike, odnosno kršćanske zauzetosti u društvenom djelovanju.

Osim tih mogu se naznačiti i teme vezane uz kršćansku nadu u uskrsnuće s pastoralno-teološkim orijentacijama, uz mogućnosti brige Crkve za ljude u teškim životnim situacijama, poput besposlenosti, životnih padova, siromaštva i slično. U svakom slučaju, takve bi i slične teme mogle u buduće vrijeme na najbolje mogući način biti prezentirane u časopisu *Diacovensia*.